

HUMAN RIGHTS ACTION | AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA

VLADA CRNE GORE
gospodin Duško Marković, predsjednik

Podgorica, 18.1.2017.

Predmet: ispitati trošenje sredstava za "jednokratnu socijalnu pomoć" predviđenih zakonima o budžetu i tekućom budžetskom rezervom od 2014. do danas

Poštovani gospodine Markoviću,

Akcija za ljudska prava izražava zabrinutost povodom objavljenih dokumenata u medijima koji svjedoče da je 2014. godine Ministarstvo prosvjete osobama koje ne spadaju u kategoriju socijalno ugroženih dalo socijalnu pomoć iz državnog budžeta "zbog teške materijalne situacije", kako je navedeno u rješenjima o dodjeli te pomoći. To nas je navelo da sagledamo i koliko je ukupno potrošeno na socijalnu pomoć iz javnog budžeta samo te godine.

Zakonom o budžetu za 2014. godinu za transfere za "jednokratnu socijalnu pomoć" planirano je ukupno 1.167.000 eura (Ministarstvo prosvjete je te godine raspolagalo sa više od polovine ove sume, odnosno sa 620.000 eura kroz programe „Administracija“ i „Učenički i studentski standard“. Na drugom mjestu je Fond penzijskog i invalidskog osiguranja, koji je za "jednokratnu socijalnu pomoć" imalo na raspolaganju 300.000 eura. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je raspolagalo sa 177.000 eura, a Ministarstvo odbrane sa 60.000 eura. Konačno, i Državna revizorska institucija je imala fond od 10.000 eura za socijalnu pomoć).

Pored toga, iz tekuće budžetske rezerve je finansirano "liječenje, školovanje i poboljšanje materijalne situacije" pojedinaca, na osnovu Pravilnika o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve. Prema nalazima Državne revizorske institucije od oktobra 2014. do oktobra 2015, odlukama Vlade, Užeg kabineta Vlade i Komisije za raspodjelu sredstava tekuće budžetske rezerve potrošeno je ukupno 3.119.598,04 eura i to za "pomoć za liječenje" 434.707,50 eura, "poboljšanje materijalne situacije" u iznosu od 2.417.540,54 eura, "pomoć za školovanje" u iznosu od 68.150,00 eura i "ostale vidove pomoći" u iznosu od 199.200,00 eura. Dakle, ukupno se radi o preko 4,25 miliona eura.

Iako smatramo da je krajnje vrijeme da se preispita javni interes za postojanje paralelnih fondova, kojima se mimo sprovođenja procedura za koje su nadležni Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Centri za socijalni rad, Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore i Ministarstvo kulture, pojedinim građanima po diskrecionoj procjeni ministara, direktora Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje i predsjednika DRI omogućava poboljšanje materijalne situacije, liječenje ili i štampanje knjiga, sada je neophodno hitno preispitati osnov, obim i opravdanost zakonima o budžetu predviđenih i utrošenih sredstava za jednokratnu socijalnu pomoć, uključujući i trošenje sredstava iz tekuće budžetske rezerve za istu svrhu.

Naime, javnost je obaviještena da je Ministarstvo prosvjete, na osnovu još uvijek neutvrđenog broja rješenja, 2014. godine isplaćivalo pojedinačne iznose od 300€ do 1000€ sa budžetske pozicije "jednokratna socijalna pomoć" izvjesnom broju pojedinaca, uključujući bivše ili trenutno zaposlene u državnim ogranima, kao što su aktuelni viceguverner Centralne banke Crne Gore ili bivši urednik javnog servisa RTCG, a nakon što su se oni pojedinačno obratili Ministarstvu „zahtjevom za dodjelu finansijskih sredstava zbog teške materijalne situacije“, i nakon što je „zahtjev ocijenjen kao opravdan“, kako se u rješenjima navodi. Upravo su pomenuta dva korisnika jednokratne socijalne pomoći ministarstva javno demantovala da su im sredstva dodijeljena zbog teške materijalne situacije, već da je bila u pitanju donacija za potrebe izdavanja knjiga. Povodom objavljenih rješenja, iz Ministarstva prosvjete je saopšteno da su isplate izvršene u skladu s "internom procedurom, na osnovu Zakona o budžetu za 2014, za školovanje, studiranje, usavršavanje, liječenje i slično..." i da je najviši iznos pomoći ograničen na 1.000 eura.¹

Molimo Vas da u okviru svojih nadležnosti preduzmete korake i obezbijedite da:

1. Ministarstvo prosvjete objavi interni akt ministarstva o isplatama socijalne pomoći od 31. januara 2014. godine (broj 01-492/2), kao i sve odluke iz te godine i posljednje dvije godine, da bi se vidjelo kako je ministarstvo tumačilo zakonski termin "socijalna pomoć" i raspolagalo novcem građana iz državnog budžeta;
2. Ministarstvo finansija da, u skladu sa obavezom iz Zakona o državnoj upravi, izvrši kontrolu zakonitosti trošenja navedenih sredstava od strane Ministarstva prosvjete i drugih budžetskih korisnika i da o svojim nalazima obavijesti javnost, posebno imajući u vidu da je jedan broj korisnika tih sredstava javno demantovao da ih je dobio po osnovu koji je naveden u rješenju, što ukazuje na moguće nezakonito i nesavjesno postupanje na štetu državnog budžeta;
3. u skladu s obavezom zakonitog i transparentnog rada organa državne uprave, obezbijedite objavljivanje informacija o tome koliko je ukupno sredstava i po kojim posebnim osnovama isplaćeno u periodu od januara 2014. do danas po osnovu jednokratne socijalne pomoći, u

¹ "Bogatima, a bliskim DPS-u dijelio socijalu do hiljadu eura", Dan, <http://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Vijest%20dana&datum=2017-01-15&clanak=581554>.

skladu sa godišnjim zakonima o budžetu koji su važili u trenutku isplate, kao i iz sredstava koja su, u navedenom periodu, naknadno povučena iz budžetskih rezervi.

Pored svakodnevnih apela NVO da se pomogne djeci, iznemoglim i bolesnim ljudima koji u Crnoj Gori žive na ulici ili u uslovima siromaštva nedostojnim čovjeka (prema UNICEF-u, više od 15.000 djece u Crnoj Gori živi u siromaštvu), podsjećamo da je još u decembru 2014. Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava Ujedinjenih nacija razmatrajući izvještaj o primjeni Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, preporučio Crnoj Gori da poveća iznose socijalnih davanja kako bi se obezbijedio odgovarajući životni standard osobama i porodicama, posebno za nezaposlene, starije i osobe sa invaliditetom, ali to do danas nije učinjeno. Naprotiv, Vlada je odlučila da odloži primjenu zakona na osnovu koga je trebalo da djeca čiji su roditelji nezaposleni, a ne primaju socijalnu pomoć, od 1. januara ove godine dobiju dodatak u iznosu od svega 31,8 € mjesečno. Vlada je takođe smanjila visinu iznosa naknadi za majke po osnovu rođenja troje i više dece za 25%. Sklonište za beskućnike ni dvije godine kasnije nije osnovano ni u glavnom gradu Podgorici.

UN Komitet je 2014. preporučio i da se osnuju skloništa za beskućnike i odgovarajuće zbrinu lica koja u nedostatku smještaja i dalje borave u psihijatrijskoj bolnici u Dobroti iako njihovo zdravstveno stanje ne zahtijeva bolničko liječenje (tzv. socijalni pacijenti). Ove preporuke Crna Gora takođe nije ispunila.

U ovakvim okolnostima, pitanje zakonitog i transparentnog trošenja državnih sredstava za socijalnu pomoć je od najvećeg društvenog značaja, imajući u vidu da nedavno objavljeni dokumenti daju opravdan osnov za sumnju u nezakonito i nenamjensko trošenje tih sredstava od strane ministarstava.

Očekujemo da razumijete opravdan javni interes za objavljivanjem podataka o dodjeli socijalne pomoći i kontrolu zakonitosti njene raspodjele.

S poštovanjem,

mr Tea Gorjanc-Prelević,
izvršna direktorica

